

SUMMARY OF ISSUES, 2015

2015/1.: *Csaba Katona: After War. Destiny of a Lawyer and Officer of the Army from Esztergom in the Post-World War II Era.* The study wishes to show how a fortunate factor like having private documents, in this case correspondence, lawsuit documents, diaries and memoirs preserved in the family can help the work of a researcher. However this is not only a study of a specific private document, beyond the presentation of the documents the study also aims to enlighten in what way these document types can be contrasted with the so called official documents and how they can facilitate the work of a historian. In the example provided we can follow the post-World War II life of a lawyer and officer of the army, at the same time the author makes an illuminative analysis of the topic guilty and victim.

Anita D. Szakács: First World War Diaries of Béla Munczy, Leader of a Gypsy Band (1916–1917). The carefully written and strongly personal war diaries of Béla Munczy, who later became the leader of a gypsy band in Sopron, record the thoughts and deeds of an educated, professional gypsy musician. The diaries of this so far unknown person, who survived the hell of war, are remarkable from a sociological point of view as well. The study analyses not only the data referring to the history of the family, beyond that it also shows the events of the war, the personality of the diary writer, his opinion on the war and his own situation, the environment around him, the everyday life of a common soldier in the trench, his strategy for survival, his margins; each topic is illustrated with plentiful citations. In this writing unfolds a personality of someone, whose thoughts centered around music even in war times.

Magdolna Gilányi: „I Made Every Mission for Christ” – Kornél Bőle OP: My Roads. Kornél Bőle, Dominican friar acted as the promoter of St. Margaret's beatification, continuous documentation basically determined his life. His daily diaries record several of his foreign missions (Lourdes, Rome, Florence, USA) and - thanks to his interest - they are not free of mentioning the important events of world and Hungarian history, e.g. WW I and II. On the whole his writings not only record his own life, but the history of the Dominican Order in Hungary as well.

Eleonóra Kovács: A Youthful Diary of a Future Archivist. Notes of Károly Moenich 1859–1863. Károly Moenich was the chief archivist of Székesfehérvár for a long time. Primarily with his 1848-49 source

publications he had an important role in the history writing of the town and Fejér County as well. The up to now unpublished diary discussed in this study can be found in his legacy. The author analyses this text rich in observations and writes about the young man who was born as the son of an estate clerk, lived on the Zichy-estate in Ciffer and was meant to be a priest, yet he turned towards a secular intellectual career. His value system, his political ideas, his literary taste are also discussed in the paper. Basically we can witness a young man finding his way, who was obviously interested in literature, was committed to creation and research, who tried to find his living through a kind of profession and not only work.

2015/2.: *Elek Szaszko: The Tiszai and the Gyöi Families – Pál, the Bishop of Tinnin and his Relatives. Contributions to the Families Descending from the Bár-Kalán Kindred.* The paper focuses on the career, the origin and the family history of Pál, the bishop of Tinnin (Knin) (1373-1396). The author confirms that he was identical with the provost of Szeben (1358-1373) and extends our knowledge about Pál by discovering new data which show an outstanding ecclesiastical career beginning in the 1350s, culminating in receiving the Episcopal rank. The study also discusses the previously unknown family background of Pál and reveals that he was the member of the Tiszai family from Csongrád County. The author proves that the family descended from the Bár-Kalán kindred, clarifying that the so-called Szeri-line of the clan consisted of three rather than two families (the Pósafigs, the Ellősis and the Tiszais). Interestingly enough, from the 15th century onwards the cousins of Pál are no longer called Tiszai, but Gyöi after a village (today Felgyő in Csongrád County) where they most probably lived. The paper briefly describes the life of the members of the Tiszai/Gyöi family and besides the archontological, and genealogical results it also contributes to the better understanding of the medieval history of some villages in Csongrád County.

Norbert C. Tóth: Archontology of the Eger Chapter 1387–1526. The Archontology and its introduction draw the reader's attention to three results. 1. It is proved that one of the lower rank provosts of the chapter, namely the provost of the Szent-Péter Chapter was the head of the Borsova Archdeaconry from the middle years of the 1430s. 2. The Archbishop of Kalocsa, István, son of Pelbárt Várdai received his first church allowance (the title of the Archdeacon of Heves) in 1435, consequently his career started during the reign of

King Sigismund. 3. The author differentiates between the two Miklós Bacskais, though in professional literature several times they were handled as one person. Miklós, son of János, who died as a Transylvanian bishop (1504) was the provost of the Egervár Szent Péter Chapter between 1498 and 1499; Miklós, son of Menyhért bore the same title between 1500 and 1526.

Tibor Neumann: Prince Matthias (A Modest Addition to the Hunyadi Family Tree). This short paper referring to a charter dated 1504 draws attention to the fact, that the son of King Matthias, János Corvin had also a son called Matthias. This is the only source that mentions his existence. Prince Matthias was born to this world in the last days of his father's life or maybe even after his death in October, 1504. According to this newly discovered source surely he was born before the middle of December, and some months later, during the turn of the year 1504-1505 he followed his father to the grave. The choosing of the name is symbolic.

2015/3.: *Tamás Fejér: Chancellery Notes in the Charter Practice of the Chancellery of the Principality of Transylvania during the Báthory Age (1571-1602).* The topic of this study is the chancellery notes used by the Principality of Transylvania during the Báthory age. These notes contain basic information about the working mechanism and personnel of the chancellery. Since most of these notes appear in the documents connected to the juridical power they give insight mainly to the work of the *cancellaria minor* and its leaders, the *protonotaries*. The studied chancellery notes give information first of all about the supervision, correction and delivery of charters, secondly about the fees to be paid for the writing and sealing and about other phases that are not strongly related to their emission. Besides describing each note type (*lecta, coram, aperta* etc.) the author identified the handwriting of the Báthory *protonotaries* and chancellors with the help of the writing comparison method and determined the elements of their duties by using the chancellery notes. At the same time the author completed the list of names of the judges of the given era, and clarified their functional period, moreover he drew attention some less known facts concerning the relation of the *cancellaria maior* and *minor*.

Mihály Kurecskó: Summary of the Records Growth of the Department of Private Archives, Collections and Business Organs within the National Archives of Hungary in 2015. The most important acquisition is a coat of arms letter given to the Koltay family by King Sigismund in 1431 in Konstanz. It is to be noted that the image reconstruction of this charter in earlier publications is different from the original. Instead of a ram the first known Agnus Dei motive of the Hungarian heraldry can be seen on it. Another remarkable item of the acquisition is a donation for the archives from the United States, namely the diaries of Mrs. Imre Jeszenszky, née Mária Gaál. The series of the diaries containing 80 volumes were kept between 1923 and 2004.

Péter Fritz-Molnár: A Mining Town Sample Career from the End of the 17th Century: András Fritz, the 'Honourable Doctor' (1660-1701). The writing discusses in detail, in social and historical context the life and career, the family circumstances of András Fritz, a townsman, member of the chamber, who despite of

being a nobleman ran a pharmacy as well. He was born in the so called Swabia – today Baden-Württemberg region in Germany – in Innering as a Roman Catholic. He obtained his diploma of a Medical Doctor at the university in Vienna, and then in 1689 he was appointed as the doctor of the mining chambers of Lower-Hungary in the spirit of the town politics of Lipót's absolutism. In Besztercebánya he was member of the town's council (from 1692), later became a judge (1698), meanwhile he received a royal possession donation and a Hungarian noble title (1694). The coat of arms letter is still in the possession of the family.

József Csermelyi: Source Value of a Family Tree from the 18th Century. The article publishes the 18th century family tree of Judith von Weispriach preserved in the archives of the Harrach family, in the genealogical collection of Alois Thomas and Count Ferdinand Bonaventura von Harrach II. in Vienna. The author checks the data of the family tree with the help of control sources in order to state how accurate the 18th century family trees are from the point of view of source value. The result of this study reveals that the lower part of the family tree and the Weispriach branch are accurate, the Schweinpeck-branch seems to be accurate, and the Hohenwart branch is partly adequate, nevertheless the Hungarian branches are almost totally useless. In certain cases (especially with the Hunyadis, the Báthoris and the Majláths), the only aim of the 17-8th century family tree maker was to find connections with the most famous Hungarian families known by him. Similar family trees that are not made by contemporaries but were created in a later period do not save us from using the tables based on charters and other contemporary archival sources.

2015/4.: *Gábor Barabás: The Use of the Charters of the Hungarian Royal Family in the beginning of the 13th century in the light of Hungarian and Apostolic sources.*

The present paper examines the remaining charters of the Hungarian kings, queens and princes, as well as the papal sources from the first half of the 13th century to present a summary about the usage of titles of the members of the Hungarian royal family. The main aim is therefore to analyse the *intitulationes* and *insriptiones* of the relevant charters, since this survey can lead to a double result: on the one hand more information on the division of power among the members of the Arpadian dynasty can be gained, on the other hand the paper gives us an insight into a field of papal-Hungarian relations of the 13th century hitherto not studied.

Péter Kóta: Digital Source Publications. Thoughts on Basic Principles The aim of the article is two-fold: to give an overview of those results, tools and possibilities in the fields of Digital Humanities that can be relevant from the point of view of historical source publications and at the same time offers starting points to plan a possible digital source publication workflow. In Hungarian historical research computers play a subordinate role – contrary to linguistics, where valuable results were achieved even in international comparison. In Hungary sources and tools available for historians do not bear the international comparison in quantitative and qualitative terms. An overview of the working mechanism of digital resources seems to be needed. The problematic of character display is discussed in detail. (On professional level its necessity is disputed, since digital

facsimiles are available.) The article mentions the question of ‘dirty OCR’ as well, and makes arguments for cleaning the texts. The TEI recommendations are also pointed out without hiding the problematic aspects. Modern methods of producing digitally coded data are mentioned especially in connection with making transcriptions, the ‘crowdsourcing’ techniques are still novelties in Hungary. A broad range of free software is available to help source publications, although their use requires some skills. The recently started Digital Humanities studies at the Hungarian universities were dissolved last year due to a government decision. An on-line bibliography gives references for further readings.

Norbert C. Tóth: The Bishop and the Provost: the two Miklós Bacskais. The author of this study tries to distinguish two careers from each other: while he was working on the archontology of the Eger Chapter, he took notice that the Egervár Szent Péter Chapter was led by a provost with the same name during almost 30 years: namely a provost called Miklós Bacskai, who was in this position from January, 1498 until August, 1526. At the same time according to the professional literature and the charter sources Miklós Bacskai, earlier provost, bishop of Szerém, Nyitra, and later of Transylvania died on 5. October, 1504. On the other side it is known that in 1500 a clerical called Miklós Bacskai, who studied at the university in

Ferrara, submitted an application to the Pope, in which he declared himself as 18 years old. After making the lineage of the Bacskai family, it turned out that the two people with the same name (Miklós Bacskai) were second cousins to each other, and when the elder Miklós was appointed to Óbuda provost at the very end of 1499, he passed his allowance in Eger to the younger Miklós and he was the one who kept it until 1526.

Iván Bertényi: Could Ships Under the Hungarian Flag Appear in the French Mediterranean in the Summer of 1792? On June 8, 1792 Jean de Lacoste, the Minister of the Navy sent an indication to Antoine de Terrier Minister of Home Affairs in which he suggested that French authorities should ensure free circulation for ships under the Hungarian flag. The Minister of Home Affairs ordered the authorities of Hérault County situated in the Southern of France to act within the coastline as it is described in the letter of the Minister of the Navy. The study publishes four documents of the period written in French together with their Hungarian translations and seeks answer to the question why the Hungarian commercial ships (they obviously started voyage from Istrian and Dalmatian ports) were handled differently compared to the ships circulating under the Austrian flag of the Habsburg Empire.

E számunk szerzői

BARABÁS GÁBOR tudományos munkatárs (Pécsi Tudományegyetem)
BERTÉNYI IVÁN professor emeritus (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bp.)
DALMADI ANNA egyetemi hallgató (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bp.–Piliscsaba)
KÓTA PÉTER tudományos munkatárs (MTA – ELTE – PPKE Ókortudományi Kutatócsoport)
KÜNSTLERNÉ VIRÁG ÉVA főlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)
MISKI PÉTER egyetemi hallgató (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bp.–Piliscsaba)
SZOVÁK MÁRTON egyetemi hallgató (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bp.–Piliscsaba)
C. TÓTH NORBERT tudományos főmunkatárs (Magyar Tudományos Akadémia–Szegedi Tudományegyetem–Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára Magyar Medievalisztikai Kutatócsoport)

A MAGYAR HERALDIKAI ÉS GENEALÓGIAI TÁRSASÁG 2016. I. FÉLÉVI PROGRAMJA

2016. január 28. 17. óra

Heraldikai emlékek Kolozsvár római katolikus templomaiban

Előadó: dr. Pandula Attila (egyetemi docens, ELTE BTK, Budapest, az MHGT elnöke)

Az ülést vezeti: Török Róbert, titkár

2016. február 25. 17. óra

A pozsonyi Kecse kapu melletti evangélikus temető, különös tekintettel a genealógiai vonatkozásokra

Előadó: dr. Németh Szilvia (történész, Pozsony, MHGT)

Az ülést vezeti: dr. Pandula Attila, elnök

2016. március 31. 17. óra

Lőcsei evangélikus családok

Előadó: dr. Czenthe Miklós (levéltár-igazgató, Evangélikus Országos Levéltár, Budapest)

Az ülést vezeti: Kovács Eleonóra, főtítkár

2016. április 28. 17. óra

Presztízs és mintaadás a református lelkész családokban

Előadó: dr. Örsi Julianna (a néprajztudomány kandidátusa, ny. múzeumigazgató, Túrkeve, MHGT)

Az ülést vezeti: Katona Csaba, alelnök

2016. május 26. 17. óra

Egy jeles mérnökcsalád a 19. századból, a Hieronymiek

Előadó: Debreczeni-Droppán Béla (történész-szakmuzeológus-levéltáros, Magyar Nemzeti Múzeum Központi Adattár és Digitális Képtárház, MHGT)

Az ülést vezeti: dr. Kollega Tarsoly István, alelnök

2016. június 30. 17. óra

Egy szfragisztikai kézikönyv tapasztalatai

Előadó: dr. Rácz György (főigazgató-helyettes, egyetemi docens, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Pázmány Péter Katolikus Egyetem)

Az ülést vezeti: Debreczeni-Droppán Béla, titkár

Az előadások helyszíne:

Magyar Nemzeti Múzeum (Budapest, VIII. kerület, Múzeum krt. 14–16., fsz., bejárat a Bródy Sándor utcai kapun keresztül.) Január és február hónapban a Lapidáriumban, márciustól a Pollack teremben.

TÁJÉKOZTATÓ

Szerzőink figyelmébe

A szerkesztőség a beérkezett kéziratok közléséről két anonim szakmai bíráló (lektor) véleményének ismeretében hoz döntést. A szerkesztőség kizárólag olyan kéziratokat fogad el, amelyek megfelelnek a szerkesztőség által előírt követelményeknek. Kérjük a tanulmányok és az ismertetések szerzőit, hogy minden esetben végleges szövegű kéziratokat küldjenek, mivel a korrektúrában a szerkesztők által megszerkesztett kéziratokon érdemi változtatásokra már nincs lehetőség. A szerkesztőség jegyzetapparátussal együtt lehetőleg 0,5–1 íves (20–40 000 „n”) tanulmányokat, recenziók esetében maximum 5 oldalas (10 000 „n”) írásokat vár. Ennél nagyobb terjedelmű kéziratok megjelentetésére is van lehetőség indokolt esetben (maximum 100 000 „n”). Az ismertetéseknél kérjük az ismertetendő mű (művek) pontos bibliográfiai adatait közölni. A tanulmányokban csak a jegyzetekben történik hivatkozás, nem kell felhasznált irodalom- vagy rövidítésjegyzéket készíteni.

Az egységes jegyzetapparátus érdekében kérjük az alábbiak betartását:

- A hivatkozott művek szerzőinek nevét kurziválni kell; nem kurziváljuk viszont szerkesztőjének (szerkesztőinek) nevét. Ez utóbbiakat a jelzett könyv, tanulmánykötet címe után zárójelbe téve adjuk meg (pl. Szerk. Domanovszky Sándor.). Ha egy műnek több szerzője, illetve szerkesztője van, azokat nagy kötőjellel (–) válasszuk el egymástól. A szerző(k) neve után a cím előtt kettőspontot tegyünk.
- Az oldalhivatkozásokor kérjük az oldal sorszámát megadni, a tól–ig-oldalszámok és évszámok esetében nagy kötőjelet (–) írjunk (38–40., 61–72.).
- A hivatkozásokor csak a kiadás helyét és évét tüntessük fel, a kiadót nem.
- Ha a hivatkozott mű esetében több kiadási hely van megadva, az egyes helységeket nagy kötőjellel (–) válasszuk el egymástól (pl. Bp.–Debrecen). Ha a kiadás helye Budapest, azt mindig rövidítve írjuk ki (Bp.). A kiadás helye után, az év előtt vesszőt kell tenni (pl. Bp.,).
- Amennyiben a hivatkozott mű valamilyen sorozat keretében jelent meg, a sorozat címét a kiadási hely és év után zárójelben tüntessük fel: pl. (Monumenta Hungariae Historica).
- Ha tanulmánykötetben napvilágot látott cikket idézünk, úgy a hivatkozott tanulmány után az „In:” szócskát írjuk, és közvetlen utána adjuk meg a tanulmánykötet címét és zárójelben a szerkesztőjét/szerkesztőit.
- Folyóiratban megjelent cikkekre történő hivatkozásokor nem tesszük ki az „In:” szócskát. A hivatkozott folyóirat címét kurziváljuk, és utána tegyünk vesszőt; ezt követi az évfolyam vagy kötetszám, majd zárójelbe téve a megjelenés éve, utána az illető évben megjelent szám, végül pedig az oldalszám: pl.: *Történelmi Szemle*, 1 (1958) 1. sz. 52. Az éven belüli számot csak abban az esetben jelöljük, ha a folyóiratnál nem folyamatos a lapszámozás az egyes számok esetében.
- Amennyiben ugyanarra a műre történik hivatkozás, kérjük a hivatkozott szerző családi nevét teljesen megismételve, keresztnévét azonban rövidítve megadni, utána kettős pontot tenni, majd az „i. m.” jelölést használni. Ezt követi az oldalszám. (Pl.: *Nagy I.*: i. m. 32.). Ha egymást követően ugyanarra a műre és oldalszámra hivatkozunk, írjuk, hogy „Uo.” Ha ugyanazon szerző egy másik munkájára, tanulmányára hivatkozunk, úgy az utóbbit/utóbbiakat az előbb idézettől egyértelműen el kell különíteni (pl. rövidített címmel, kerülve az évszamos rövidítést) és erre hivatkozni. Ha szerkesztett műre, forráskiadványra vagy sokszerzős műre történik hivatkozás, akkor a cím után zárójelben közöljük a továbbiakban alkalmazott rövidített címet (pl. a továbbiakban Reg. Arp.). Ha több kötetes műre történik hivatkozás, kérjük minden esetben az idézett kötetszámot, eltérő kiadási hely és év esetén ez utóbbiakat is feltüntetni. (Pl. *Nagy I.*: i. m. XI. k. Pest, 1858.)
- A kéziratokban az évszázadokat – idézetek, tanulmány- és könyvcímek kivételével – arab számmal jelöljük.
- Írásaikat minden esetben Word for Windows szövegszerkesztő programban készítve juttassák el a szerkesztőségbe elektronikus úton a turul@mol.gov.hu vagy a szerkesztőség tagjainak címére. A szöveget balra zártan írják, és a kurziváláson kívül semmilyen kiemelés (kövérítést, aláhúzást, ritkítást) vagy formázást ne alkalmazzanak. A tapadó írásjeleket is kurziválni kell, ha az előtte álló szó kurzív.
- A betűtípusok megválasztásakor ajánljuk a Times New Roman-t.
- A lábjegyzeteket automatikus számozással kérjük megadni, „lábjegyzet”-programot választva. Így a jegyzetek az oldal aljára kerülnek.
- Amennyiben a kiadandó tanulmányban képet/képeket is kívánnak közölni, kérjük azt/azokat mellékelni, vagy digitális formában a kézírathoz csatolva beküldeni, minden esetben jelölve a kéziratban, az/azok hova kerüljön/kerüljenek. Csak nyomdai szempontból jó minőségű képeket tudunk közölni. A Magyar Országos Levéltár anyagából közlendő képet nem szükséges mellékelni, csak a pontos jelzetet feltüntetni.
- Amennyiben nagyobb méretű táblázatokat kívánnak közölni, melyek meghaladják a folyóirat szedéstűkőr-szélességét, kérjük azokat a tanulmány szövegének végéhez illeszteni, külön szakaszban. A genealógiai táblázatokat is Word for Windows szövegszerkesztő programban kérjük.
- Csak a jegyzetekben (ld. = lásd, vö. = vesd össze, pl. = például) használjunk rövidítéseket, a főszövegben ne, ott tehát kiírjuk, hogy „például”.
- A főszövegben és a jegyzetekben az idézeteket nem kurziváljuk, csak idézőjelbe tesszük. Az idegen nyelvű (többnyire latin) kifejezéseket, formulákat viszont kurziváljuk.
- A folyóiratban közlésre kerülő tanulmányokról különlenyomatokat csak külön igény alapján, megegyezés szerint készítünk. Az aktuális számból a tanulmányok szerzői öt tiszteletpéldányt kapnak, valamint dolgozatukat elektronikusan PDF formátumban.

Példák a hivatkozásokra:

Monográfiák esetében:

Szentpétery Imre: Magyar oklevéltan. Bp., 1930. (A magyar történettudomány kézikönyve II. 3.)

Folyóiratok esetében:

Ghyczy Pál: Kanizsai Dorottya címereslevele 1519-ből. *Turul*, 46 (1932) 68–70.

Szerkesztett kiadvány esetében:

Thallóczy Lajos: Jajcza (bánság, vár és város) története 1450–1527. (Az oklevéltárat szerk. Horváth Sándor.) Bp., 1915. (Monumenta Hungariae Historica, Diplomataria XL.) 76.

Tanulmánykötetben megjelent írás esetében:

Kubinyi András: A királyi udvar élete a Jagelló-korban. In: Kelet és Nyugat között. Történeti tanulmányok Kristó Gyula tiszteletére. (Szerk. Koszta László.) Szeged, 1995. 309–355.

Digitális adathordozók esetében:

Engel Pál: Középkori magyar genealógia. CD-ROM. Bp., 2001. Oslis nem.